

Анонс праці історика Віктора Ідзя «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» в Інституті Східної Європи 3 березня 2021 року. ©

3 березня 2021 року в Інституті Східної Європи (ІСЄ) відбулась презентація праці історика Віктора Ідзя «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)», перевидання якої приурочено 20 - ти літтю заснування Інституту Східної Європи (2001-2021 рр.), яке колектив Інституту Східної Європи буде святкувати в Львові 3 квітня 2021 року...

Як наголосив автор презентованої праці доктор історичних наук, професор, академік, директор Інституту Східної Європи та завідувача Кафедри українознавства Віктор Ідзьо: «...Праця «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» на основі досягнень сучасної української науки робить глибокий, фактологічний аналіз письмових, археологічних, лінгвістичних, топографічних та картографічних джерел, більшість яких під таким кутом зору, аналізується та апробується вперше на підставі свідчень античних, римських, арабських, вітчизняних джерел, карти давньогрецького картографа Клавдія Птолемея, Римської дорожньої карти «Певтінгерових таблиць», готського історика Йордана, візантійського імператора К. Багрянородного і т.д., які за сукупністю їх аналізу, відтворюють процеси етнотворення та становлення з III по XII століття Галицької держави.

В монографії «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» зроблено аналіз історичного розвитку українського етносу на території Прикарпаття та Подністров'я.

Із свідчень джерел, в тому числі й археологічних, постає розвиток та становлення Галичини який відбувався на основі місцевих слов'янських Карпато-Дністровських племінних князів, які розвинули та кристалізували політичні, торгово-економічні та релігійні відносини міста поступово від первіснообщинного до феодального ладу та створили своєрідну, притаманну тільки для цього регіону Карпато-Дністровську цивілізацію, найвище політичне досягнення якої: Бастарнія, Велика Біла Хорватія, Галицьке князівство, Галицьке Королівство та ЗУНР...

В монографії «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» розглянуто наявний археологічний матеріал, який яскраво засвідчує, що становлення державних відносин відбувалось у III-IV століттях нашої ери, згадуючи про торгово-ремісничий центр на ріці Сяні - Перемимішль, на ріці Дністрі - Галтіс - Галич, де останній за переконанням готського історика Йордана, починає свій розвиток в III столітті, у 246 році...

Отже, в праці «Галицька держава: процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» відображено історію Прикарпаття та Подністров'я на протязі тисячоліття з III по XII століття з часу кристалізації перших племінних держав до кристалізації феодальної Галицької держави в XI-XII століттях, яка розвивалася на основі християнської релігії та культури. Дослідження проведене засобами сучасної історичної, археологічної науки, на основі аналізу письмових, археологічних, лінгвістичних та топографічних джерел, більшість яких апробуються та аналізуються вперше...».

Як бачимо із сукупності проаналізованих джерел, в тому числі й археологічних, місцеві племінні князівня: бастарнів, що розвинули державу Бастарнію, в подальшому карпів-хорватів, що розвинули державу Велику Білу Хорватію, великий князь якої Всеволодімер якої погинув у 993 році на полі битви з великим київським князем Володимиром Святославовичем, як засвідчує польський літописець Я. Длугош та Руський літопис... На основі держави Великої - Білої Хорватії (Хорватського князівства), нові князі київської династії Ростиславовичі в XI столітті, що зайняли опустілі престолі великих хорватських князів, розвинули та кристалізували, за київськими стандартами, нові політичні, торгово-економічні та релігійні християнсько-візантійські відносини в Галичині та побудували нові опорні політичні, торгово-економічні візантійсько-християнські та військові міста від ріки Сяну, Дністра до Дунаю, уже в епоху енергійного князя-воїна Ростислава Володимировича, володаря Сяно-Дунайського, який був внуком великого київського князя Ярослава Мудрого... У подальшому в XII столітті князі Ростиславовичі: сини та внуки, кристалізували внаслідок нового столичного торгово-економічного та політичного центру на Дністрі, Галича, який стояв в середині території великого Хорватського князівства і об'єднував в одну політичну, торгово-економічну та культурно-християнську систему територію від міст Перемишля – ріки Сяну та Вагру до міст Теробовля, Бакоти та міст Берладі, Малого Галича на ріці Дунаї, де як засвідчує давня грамота, володарював «князь Іван Берладник від Галицького стола», в 1141 році – Галицьку державу, засновником якої, як засвідчив київський літописець став князь Перемишльсько-Звенигородський, після смерті рідного брата Ростислава та двоюрідних братів-князів Васильковичів: Георгія та Івана, - Володимир Володарович Галицький...

Отже розглянутий в праці наявний історичний та археологічний матеріал, яскраво засвідчує, що становлення державних та політичних відносин на території Галичини, навколо давнього Галтіса - Галича, як вважав і визначний галицький дослідник Галичини XIX століття Омелян Партицький, відбувалось у III-IV століттях нашої ери, про що згадує готський дієписець Йордан, що дало право історик О. Партицькому вірно наголошувати: « що торгово-ремісничий та політичний центр на Дністрі, Галтіс - Галич, починає свій історичний, політичний та торгово-економічний розвиток на ріці Дністрі в III ст. н. е. у 246 році...», про що наголошено в даній праці...

У підсумку презентованої праці її автор історик Віктор Ідзьо наголосив: «... що праця «Галицька держава: процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» повністю відтворила історію Прикарпаття та Подністров'я на протязі тисячоліття з III по XII століття з часу кристалізації перших племінних держав: бастарнів, карпів-хорватів до кристалізації феодальної Галицької держави в XII столітті, яка розвивалася на основі візантійської християнської релігії та культури...», хоча за свідченням польського літописця Яна Длугоша, чеських, моравських, паннонських (словацьких), німецьких, ватиканських та французьких джерел та висновків західних вчених, яким

відомо відомо: «... що раніше хорватські князі, хорватські пани - жупани, чи галицькі бояри і весь хорватський (галицький) народ були католиками в епоху Великої Білої Хорватії в IX-X століттях і ніби ці галицькі католики духовно-ієрархічно залежали від великих архієпископів Праги???, про що засвідчують чеські літописи та грамоти що зберігаються в Празі та папські джерела в Секретному Папському ватиканському архіві, які опрацьовував французький вчений В.Карташов і який за аналізом цих джерел вважав: «... що Вселенське християнство-католицизм з Риму в Прикарпаття та Подністров'я: Перемишль, Звенигород, Галич, Тереховль, Берлад, Галич на Дунаї проникло за посередництва Велико-Моравської держави в IX-X століття. Так документи Папи Римського Йоана XIII під 970-973 роками, констатують звернення Папи Римського Йоана XIII у 973 до чеського князя Болеслава в зв'язку з заснуванням великого Пражського архієпископства. Зокрема в документі Папи Римського Йоана XIII у 973 році було наголошено, що: «Рим вводить латинську богословську мову в Чехії, а також на суміжних територіях Болгарії та Великої Білої Хорватії, відповідно в нашому розумінні, ці землі розташовані в Прикарпатті та Подністров'ї, а це значить, що ці території в IX-X столітті до київського візантійського християнського місіонерства, яке через військову кампанію князя Володимира київського в 993 році, та розгрому Хорватського князівства, входило до ареалу західного християнства, західної політичної та християнської культури, яке підпорядковувалося в IX-X століттях Папі Римському, як вселенському християнському архієрею. Документи великого Пражського архієпископства засвідчують, що його християнська територія в IX-X століттях простягається по ріках Дністрі та Пруті до Дунаю...

За таких обставин християнське підпорядкування хорватського єпископа з центром Перемишлі, Пражському архієпископу, очевидно, про що засвідчує його археологічно досліджений єпископський осідок та збережена єпископська печатка з Перемишльському замку. Як наголошено польським археологом А.Жакі, який розкопав цей християнський єпископський комплекс в перемишльському замку: «Не далеко від культової будівлі (церкви) в перемишльському замку, мною був відкритий чотириохкутний фундамент будівлі яка належала церковному єпископу і послуговувала йому резиденцією в IX-X століттях. На місці цих двох культових споруд знайдено багато речей, які служили для відправлення християнського західного культу... Всі польські вчені теж відносять цю хорватську християнську споруду IX-X століть до християнського західного культу, який концентрувався в Римі навколо Папи Римського, як Голови вселенського християнства... Отже, все вище викладене позначилося в подальшому на швидкому утворенні Галицького Королівства та Унії Галицької Церкви з Римською в 1215 році, по упадку впливу Візантійської християнської церкви та князівської династії в XIII столітті, та визнанням галицьким єпископом Артемієм на Різдво Христове 1215 року - Папи Римського Інокентія III Вселенським християнським ієрархом... Польський літописець Ян Длугош засвідчує шлюб за католицьким обрядом польського князя - католика Мешка в X столітті з сестрою останнього великого хорватського князя Всеволодімера - католика, княгинею Євдокією, на його думку теж католичкою, так треба розуміти із його твердження... Від цього шлюбу народився польський король-католик Болеслав Хоробрий, який як віно за мамою хорватською княгинею Євдокією, останньою реальною володаркою Великої Білої Хорватії, як єдиний правонаступник і володар Великої Білої Хорватії, в жилах якого текла польська і хорватська(галицька) кров потім, за висловом Яна Длугоша - справедливо відібрав від Русі Хорватію-Галичину... Очевидно, якщо б княгиня Євдокія Хорватська(Галицька), її правлячий брат великий князь Великої Білої Хорватії Всеволодімер були б не католики, то Папа Римський не дав би дозвіл на шлюб...??? Французький вчений В.Карташов вірно вважав, що християнство в Прикарпаття та Подністров'я проникло із Велико-Моравської держави в IX столітті і зразу було включене в сферу впливу та підпорядкування Вселенського ієрарха Папи Римського. В документі Папи Римського Йоана XIII з 973 року чітко відзначено, що Перемишльський єпископ ієрархічно підпорядковується Пражському архієпископу, а той Папі Римському.

В зверненні до чеського князя Болеслава в зв'язку з заснуванням Пражського архієпископства, зауважено, що Рим вводив латинську богословську мову в Чехії, а також на суміжних територіях Болгарії та Великої Білої Хорватії, землі якої розташовані в Прикарпатті та Подністров'ї, про що наголошувалось вище...

Слід наголосити, що ці документи замовчувалися та ігнорувалися російською, радянською, українською радянською історіографією та Російською православною церквою, де остання, яка була агресивною та антагоністично налаштована щодо Вселенської Церкви, Папи Римського та католицизму взагалі, згадаймо, хоча би «Львівський лже-собор по ліквідації УГКЦ 1946 року...», 425-ти ліття з часу утворення ІСЄ відзначає цього року.

...Під час презентації, автор праці історик Віктор Ідзьо також продемонстрував чотири портрети визначних володарів Галицької держави: 1.Князь Володимир Галицький – засновник Галицької держави в 1141 році. 2. Князь Ярослав Галицький – розбудовувач могутності та європейської слави Галицької держави з 1153 року. 3. Князь Олег Ярославович Галицький 1187 р. – автор “Слова о полку Ігоревім”, 4. Галицький король Коломан I, які подаються нище.

У висновок виступу наголошу: «Проблеми підняті в монографії «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» з'ясували на основі всіх проаналізованих джерел проблему історичного розвитку українського етносу на території Прикарпаття та Подністров'я, які потребують подальшого дослідження...

Презентацію монографії «Галицька держава – процеси етнотворення та становлення (III-XII століття)» приурочено до 20-ти літню заснування Інституту Східної Європи (2001-2021pp.).

З працею можна познайомитися в Львівській національній бібліотеці імені Василя Стефаника та вже у розділі «Документи» на сайті Інституту Східної Європи...». – www.easterneurope.nethouse.ua

